OIKEUSMINISTERIÖ
JUSTITIEMINISTERIET

5.10.2021

EDUSKUNNAN TARKASTUSVALIOKUNNALLE 5.10.2021

Asia: **Keskeiset oikeusministeriön koordinoimat lainvalmistelun kehittämishankkeet**

Laatija: **Oikeusministeriö / lainsäädännön kehittäminen ja tarkastus -yksikkö**

1) Lainvalmistelun osaamisen kehittäminen

Oikeusministeriön asettama lainvalmistelun kehittämisen yhteistyöryhmä (LAKE-työryhmä) asetti 9.12.2019 alatyöryhmän uudistamaan lainvalmistelun osaamisen kehittämistä valtioneuvostossa. Alatyöryhmä on **uudistanut valtioneuvoston lainvalmistelukoulutuksen kokonaisuutena**. Lainvalmistelijoille on keväästä 2021 alkaen tarjottu **uusi perehdytyskurssi**, **uusittu lainvalmistelun peruskurssi** sekä **EU-valmistelun peruskurssi**. Lisäksi kokeneemmille lainvalmistelijoille tarjotaan uutena **syventäviä teemakoulutuksia** vaihtelevin teemoin. Koulutusten kouluttajina toimivat pääosin valtioneuvoston virkahenkilöt, joten kouluttajille on uudistuksen yhteydessä tarjottu myös **kouluttajakoulutusta**. Lisäksi alatyöryhmä on tukenut lainvalmistelun osaamisen kehittämistä laatimalla **ministeriöille yhteiset perehdytyssuositukset uusille lainvalmistelijoille** sekä valmistelemalla lainvalmistelijoille **Lainvalmistelijan oppimispolku -nimisen apuvälineen** avuksi oman osaamisen kehittämisen suunnitteluun. Vastaisuudessa on tavoitteena tarjota lainvalmistelijoille myös **mentorointiohjelma**.

2) Vaikutusarviointeja koskeva kehittämistyö

Oikeusministeriö on asettanut toimikaudelle 18.12.2020 – 31.3.2023 **valtioneuvoston vaikutusarvioinnin osaamisverkoston** vahvistamaan ministeriöiden välistä yhteistyötä ja tukemaan säädösvalmistelijoita vaikutusten tunnistamisessa ja arvioinnissa. Osaamisverkostossa on jäsen kustakin ministeriöstä. Yhteyshenkilöverkoston

Postiosoite Postadress	Käyntiosoite Besöksadress	Puhelin Telefon	Faksi Fax	S-posti, internet E-post, internet
Oikeusministeriö PL 25 FI-00023 Valtioneuvosto Finland	Eteläesplanadi 10 00130 Helsinki Finland	0295 16001 Internat. +358 295 16001	09 160 67730 Internat. +358 9 160 67730	oikeusministerio@om.fi www.oikeusministerio.fi www.justitieministeriet.fi

kautta **lainvalmistelija saa yli ministeriörajojen lisätietoa vaikutusarvioinnin tarpeisiin** kunkin ministeriön toimialaan liittyvissä kysymyksissä. Verkoston jäsen vastaa toisesta ministeriöstä tulevaan yhteydenottoon, välittää tarvittaessa tiedon oman ministeriönsä asiantuntijalle ja välittää omasta ministeriöstään tulevat yhteydenotot eteenpäin verkoston kautta. Neljästi vuodessa kokoontuvassa verkostossa **keskustellaan** myös **vaikutusalueista ja menetelmistä** sekä **jaetaan hyviä käytäntöjä**. Vuoden 2021 kokouksissa on esimerkiksi esitelty eri vaikutuslajeihin liittyviä ohjeita, menetelmiä ja parhaita käytänteitä sekä keskusteltu ajankohtaisista lainvalmisteluhankkeista. Kokouksiin on kutsuttu myös valtioneuvoston ulkopuolisia arviointiasiantuntijoita.

Oikeusministeriö on asettanut säädösehdotusten vaikutusarvioinnin ohjetyöryhmän ajalle 22.12.2020–30.12.2021 valmistelemaan **uusi, ajantasainen säädösehdotusten vaikutusten arvioinnin ohje**. Kaikki ministeriöt ja lainsäädännön arviointineuvosto osallistuvat työryhmään. Uudistettujen ohjeiden tarkoitus on parantaa vaikutusarviointien laatua ja tukea aiempaa paremmin lainvalmistelijoiden työtä, esimerkiksi **kuvaamalla arviointiprosessia ja -menetelmiä, vaikutuslajeja sekä jälkiarvioinnin suunnittelua aiempaa kattavammin**. Ohjetyöryhmä järjesti osana valmistelutyötään touko-kesäkuussa 2021 keskeisille valtioneuvoston ulkopuolisille sidosryhmille **neljä vuorovaikutteista kuulemistilaisuutta** ohjeen yleisistä lähtökohdista ja temaattisista vaikutusalueista. Lisäksi valmistelussa on **kuultu kohdistetusti valtioneuvoston sisäisiä ja ulkoisia asiantuntijoita** erityisiksi kehitystarpeiksi tunnistetuista teemoista. Ohjetyöryhmä hyödyntää kuulemisista saatua palautetta ohjeen valmistelussa ja järjestää ohjeluonnoksesta **loppuvuodesta yleisen lausuntokierroksen** ennen ohjeen viimeistelyä.

3) Lainsäädännön jälkiarvioinnin kehittäminen

Valtioneuvoston vuoden 2019 **selvitys- ja tutkimustoiminnan** osana toteutettu **selvitys** ”**Lakien toimivuuden ja vaikutusten jälkiarviointi – Nykytilan kuvauksesta kehittämisehdotuksiin**” julkaistiin huhtikuussa 2021. Selvityksen mukaan jälkiarviointien laatimista on syytä tehostaa monella sääntelyalueella. Myös tulosten levittämistä ja hyödyntämistä tulisi kehittää. LAKE-työryhmä on selvityksen tuloksia ja lainsäädännön arviointineuvoston jälkiarviointijärjestelmän laatimista koskevaa aloitetta hyödyntäen käynnistänyt kesäkuussa 2021 **hankkeen lainsäädännön jälkiarvioinnin kehittämiseksi valtioneuvostossa**. Työryhmä järjesti heinä-syyskuussa 2021 **julkisen lausuntokierroksen** kysyäkseen eri tahojen näkemystä siitä, miten jälkiarviointia tulisi kehittää. Lausuntopyyntö kartoitti näkemyksiä muun muassa seuraaviin kysymyksiin liittyen: minkälaisista laeista tulisi laatia jälkiarviointi, mitkä tahot niitä toteuttaisivat, miten jälkiarvioinnit rahoitettaisiin sekä kuinka varmistaa arviointien laatu ja hyödyntäminen. Lausuntopalautetta hyödynnetään hankkeen valmistelussa syksyllä 2021.

4) Lainvalmisteluprosessin laadun indikaattorit -tutkimushanke

Valtioneuvoston vuoden 2021 **selvitys- ja tutkimustoiminnan** osana toteutetaan **selvitys lainvalmisteluprosessin laadun indikaattoreista**. Suomessa lainvalmisteluprosessille tai sen laadulle ei ole vahvistettu indikaattoreita, joilla lainvalmistelun laatua voitaisiin kattavasti mitata ja kuvata. Hanke **pohjustaa** lainvalmisteluprosessin laatuindikaattoreiden **mahdollista käyttöönottoa** selvittämällä kansallisia aineistoja ja kansainvälisiä esimerkkejä. Hankkeen ensimmäisessä osassa laaditaan tutkimuksellisen selvityksen pohjalta ehdotus lainvalmisteluprosessin laatuindikaattoreista tai tarkastelukehikosta. Hankkeen toisessa osassa toteutetaan ensimmäisessä osassa laadittuja indikaattoreita hyödyntäen selvitys, jossa kerätään indikaattoreihin perustuva aineisto, jonka pohjalta analysoidaan ja arvioidaan lainvalmisteluprosessin laadullista nykytilaa. Frisky & Anjoy Oy, Itä-Suomen yliopisto ja 4FRONT Oy toteuttavat hankkeen. Kaksi kolmasosaa ministeriöistä ovat edustettuina hankkeen ohjausryhmässä. Hankkeen aloituskokous on järjestetty 4.10.2021. Hanke valmistuu joulukuussa 2022.